

POTKNAĆ SIĘ (32) *vb pf*

się (17), się (15).

pot- (27), pod- (5).

o jasne.

inf potknąć się (8). ◇ *fut* 2 sg potkniesz się (2). ◇ 3 sg potknie się (4). ◇ *praet* 1 sg m potknąłem się (1). ◇ 3 sg m potknął się (6). ◇ 3 pl m pers potknęli się (1). ◇ *con* 1 sg m bym się potknął (1). ◇ 3 sg m by się potknął (4). ◇ 1 pl m pers bychmy się potknęli (1) *BibRadz*, byśmy się potknęli (1) *KwiatKsiąż.* ◇ *part praet act* potknąwszy się (3).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde* także XVII – XVIII w.

1. *Idąc lub w inny sposób się poruszając, zawadzić o coś nogą, też: zachwiać się, stracić równowagę; offendere* *Mącz*, *PolAnt*, *Calag*; *labi Vulg*, *JanStat*; *impingere* *PolAnt* (30) : *BibRadz* *Is* 5/27; á wmiátác fyw w mowę zgodliwą á fwą przeciwną wtáczać/ nic inego iest/ iedno w táńcu komu nogę podmiátác/ áby fyw potknął beśpiecznie táńcuiąc. *OrzRozm* K4; bo ci tego ftrzegą pilnie/ áby który fkoniá fpadnie nieprzyiaćiel álbo fie koń potknie dobiją go *BielKron* 314v; *Quis est qui tantis tenebris non offendat*, I kto yest któryby fie w tych ciemnościach nie podknął/ álbo nie zábił. *Mącz* 260d, 260d; *Calag* 28b; *SkarŻyw* 354; on chybkością nárabiáiąc/ vfkoczył mu z rázu prętko y zmieyfcá/ á Piecinig iáko chłop ciężki od fwoiego popędliwego ftośfu ifz chybił Ruśiná/ potknąwfzy fie padł o ziemię *StryjKron* 135; (*nagł*) *Przyśięgá* *Zydowfka*. (–) *ZYd* ma fie obróćić przeciwko fłóńcu [...] y ma ftać bofso ná iednym fstatku [...]. A iefli fie potknie trzy kroć/ tedy ták wiele wiárdunków tráći *SarnStat* 264 [*idem* [*HerburtStat* 377]]; [kto z prędká bieży/ potknie fię [*festinus in pedibus peccat*]. *BibRadz* *Prov* 19/2 (*Linde s.v. potknąć*); *BudBib* *Ioann* 11/9 (*Linde s.v. potknąć*)].

Przysłowie: Ofiel gdzie fie raz potknie ochyla to mieyfcé potym *BielKron* 311v.

Fraza: »potknie się noga; [potknąć się nogą]« = *pes impinget* *PolAnt* (1); *BibRadz* *Prov* 3/23; [iż lepiej fię potknąć nogą/ niżli ięzykiem *PlutBBud* *Hv* (*Linde s.v. potkać*)].

Przen (19) :

a) *Popelnić błąd, pomyłkę* (18) : Chroń fie złych towarzysfzow/ bo fie przy nich potkniefz *BielKom* C4v; iżbychmy fię iákoby oczu niemáiąc ná onych zawodách wielkich/ ktorych iest zewfząd dofyć około nas nie potknęli *BibRadz* *3v; *BielKron* 256v; *Prot* D4v; obráżenie tákie złego przykłądu/ iáko kámień z drogi odmiátác/ aby fię bliżny nie podknął/ winna rzecz iest *SkarŻyw* 108; *NiemObr* 142; Dayże mi to Pánie Boże moy/ ábym fię w fzczeńściu y w niefzczeńściu niepotknął: w tym fercá nie tráćąc/ w ony^m fię nie podnofząc *LatHar* 21; Co Homerowi w iego Rápfodiách [...] fię przygadzáło/ to nam też w tey niezliczności cháacterow nafzych nie dżiw że fię czáfem potknąć przytraffi. *RybGęśli* A4; [*LorichKosz* 25v (*Linde s.v. potknąć*); *HerbOdpow* F5v; Ktoż iest ná świefcie coby fię kiedy nie potknął? *SkarKaz* 478b (*Linde s.v. potknąć*); że niemáfz nikogo ták mądrego ná świefcie/ coby też czáfem niemiał fie potknąć. *BielKron* 1597 124 (*Linde s.v. potknąć*)].

potknąć się na czym (1): *GórnDworz* N2; [Luterskie, Sákrámentárskie, y Pikárskie Zbory/ mogą fie ná czym potknąć *HerbOdpow* Y4v].

potknąć się w czym (8): *MurzHist* M2; *GliczKsiąż* F; mamy fie oto pilno ftarác/ yżebyfmy fie fzkáradnie w mniefyfzych rzeczách niepotknęli/ gdy fię wfpinamy do wfiefyfzych. *KwiatKsiąż* I;

CzechEp 426; *NiemObr* 17; *WujNT przedm* 18; iż do wiary/ wyznania potrzebá: nie ołtrz ná to ięzyká/ bo y w tym potknąć się możełz *SkarKaz* 277b; [*HerbOdpow* K4v]. Cf *Zwrot*.

W połączeniu szeregowym (1): Acz s przyrodzenya miałby wymowę/ przedfię iż się oney myędzy ludźmi nye przyłożył vżywác/ nye raz potknye się/ vftánye/ zmyli/ íplecye/ thák iż gdy co będye mowił/ yákoby trzy po trzy báyał. *GliczKsiqż* K7.

Zwrot: »potknąć się w słowie, [językiem]« (1): BLogosławiony iest mąż ktory się nie podknął w słowie vft swoich [*qui non est lapsus verbo ex ore suo*] *Leop Eccli* 14/1; [*PlutBBud* Hv].

b) Przerwać, zawiesić tok mowy (1) : Intersisto, In loquendo reticeo, in loquendo conticeo – Potknałem się, załstawiam się. *Calep* 554b.

2. Znaleźć się w pobliżu kogoś, spotkać kogoś [komu] (2) : Potknieszli się komu złemu/ Nie wyprośiłz się żadnemu. *BierEz* H4; Zá tymi [*lekkozbrojnymi*] zá się na Czalu íthali Iezdni zbrojni s swoimi íprawcy/ broniąc ze wżech ítron przyłtępu/ do poyśrzodku woýłká y í gonili nieprzyaciela/ kiedy się im potnął [!]. *BielSpr* 30v.

Synonim: **1.** zachwiać się.

Formacje współrdzenne cf **TKNAĆ**.

KW, ZCh